

Leder

For en måneds tid siden sprang en helsepolitisk bombe i Danmark. Et program à la Dokument 2 viste hvordan psykisk utviklingshemmede kan bli behandlet i dagens Danmark. Etter flere henvendelser fra bekymrede pårørende til mennesker som bor på Strandvænget på Fyn, bestemte Danmarks TV 2 seg for å undersøke saken. En journalist søkte og fikk sommerjobb som assistent ved institusjonen, og filmet med skjult kamera i over 100 timer. Programmet avdekket at voksne utviklingshemmede ble lagt før klokken åtte om kvelden, og ikke tatt opp igjen før ved halv ellevetiden dagen etter, badende i urin og skitt. En av beboerne forsøkte å nærme seg personalrommet i halv nitiden om morgenen, men fikk beskjed om å gå inn og legge seg igjen fordi personalet ikke var ferdig med frokosten sin. På direkte forespørsel, svarer en av personalet at hun gir blaffen i om beboerens serviceplan blir fulgt, og at hun ikke gidder å sette i gang noen aktiviteter sammen med vedkommende. Personalets brutale språk, omsorgssvikt og unødvendige maktovergrep viste med all tydelighet holdninger og handlinger som ikke er et moderne land verdig.

Da jeg var student, sent på åttitallet, så vi på Danmark som et foregangsland i arbeidet med inkludering av utviklingshemmede. Her tok personalet med seg brukerne ut på byen, de drakk en bayer, var sammen med venner og så ikke ut til å ha det travelt med å komme seg hjem klokken åtte når vekten nærmet seg slutt. Riktignok var ikke alle bofellesskap utstyrt med leiligheter med kjøkken og bad til hver, men utviklingshemmede var synlige deltagere i samfunnet. Nå, 20 år senere, vises en film der personalet er mer opptatt av å drikke kaffe, prate med hverandre og se TV enn å samhandle med dem som bor på Strandvænget.

Filmen er en del av et bilde, men selvfølgelig ikke hele. Mange utviklingshemmede i Danmark lever gode liv. Og vi skal passe oss for å bli for selvgode, det er nok ikke bare i Danmark maktmisbruk og overgrep skjer. I begynnelsen av mars kom helsetilsynets rapport som avdekker at det fortsatt skjer bruk av unødvendig makt og tvang i norske kommuner. Og vi kan nok ane at dette bare er toppen av et isfjell. Hvilken mulighet har en til å avdekke hva som skjer bak lukkede dører? Gode holdninger og handlinger utvikles gjennom erfaring og forståelse. Vi må ha som mål at alle tjenesteytere handler slik de ville gjort om de ble sett, ikke fordi deres handlinger blir overvåket, men fordi de vet at dette er det beste de kan gjøre for den andre.

Sølvi